

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Martia, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Legea cvinevenalelor în casa magnaților.

Vorbirea Preasfinției Sale Episcopului Dr. Miron E. Cristea, rostită Mercuri în casa magnaților la discuția asupra legii despre cvinevenalele preoților, a fost următoarea:

Ilustri Magnați!

Încă în anul 1898, când s'a adus prima lege despre congruă, legislațiunea de pe atunci a făcut deosebire între preoții cu calificare superioară și între cei cu calificare inferioară, și astfel a stabilit competențele întregirii congruei preoților la 1600 cor., resp. la 800 cor. Acest procedeu a stârnit un sentiment de adâncă amărăciune între preoții români gr.-or. din patrie, deoarece și acum, după 15 ani, abia o pătrime din preoțimea noastră dispune de calificare superioară, câtă vreme o parte covârșitoare, o mare majoritate a preoțimei rom. gr.-or., anume 1454 preoți nu dispun de această calificare superioară, și astfel pe lângă un salariu anual de 800 coroane ei trebuie să lupte cu năcazurile și greutățile extraordinare ale scumpetei de azi. Această mașteră dispoziție jigocăște cu atât mai dureros preoțimea română, cu cât știe oricine, că și preoții cu așa numita calificare inferioară îndeplinesc aceeași chemare, ca și cei cu calificare superioară. Afară de aceea înaltul guvern n'a făcut și nu face nici azi deosebire de calificare și de salarizare între alte organe omogene, ci numai cu ocaz unia regulării salariului și așa destul de mic al sărmănilor preoți români a creat cu o putere retro-activă și contra oricărei practice de drept de până acum legea despre congruă. Cu ocaziunea regulării salariului altor oficianți nu s'a pretins, decât numai un anumit minim de calificare și aceasta numai pe viitor, dar între oficianți, cari se află deja în oficiu, nu a făcut nici o deosebire în privința salarizării. Așa, spre pildă, calificarea notarilor comunali e extraordinar de variată, începând cu studiile elementare până la absolvirea drepturilor, dar pentru aceea totuși în ce privește salarizarea lor fiecare notar primește întregirea de stat după unul și acelaș calapod. Acelaș serviciu, aceeaș muncă e răsplătită cu salariu identic. Acesta e procedeu corect și demn față de orice funcționar, și cu atât mai mult ar trebui să fie el față de preoțime, unde cunoștințele profane nu pot avea importanță hotărâtoare. În biserica noastră greco-orientală preoții cu calificare superioară sunt numai excepții.

Acum însă sunt ajutați materialmente numai aceste excepții, câtă vreme majoritatea covârșitoare a preoților noștri e așa zicând exclusă din cadrele legii și despoiată de beneficiul competenței de cvinevenal, care dispoziție nu numai că nu poate fi aprobată, ci din contră, e foarte acomodată de a sguđui în suflitele celor 1500 de preoți gr.-or. români încrederea în înaltul guvern; ceeace e de dificultat, nu numai din punc-

tu de vedere al bisericii, ci și al statului.

Între astfel de împrejurări cu drept cuvânt am așteptat, că înaltul ministeriu având în vedere argumentele produse de Episcopatul nostru în nenumărate suplice, să întregască competențele preoților de toate confesiunile la cel puțin 1600 cor. Și ce vedem? Paragraful 3 al articolului de lege XIII din 1909 încă și pe acei preoți, cari de fapt dispun de calificare superioară, îi esclude dela îndreptățirea de a beneficia de un salariu corăspunzător mai mare, dacă antecesorii lor nu au dispus de aceea calificare superioară. Înainte de 1908 au funcționat peste 1500 preoți români gr.-or. cu calificare inferioară, iar acum toți preoții nou numiți în aceste parohii nu pot să capete nici când în întelesul acestui proiect de lege competența de cvinevenal nici chiar în cazul, când ei ar avea calificare superioară, și aceasta din simplul motiv, că antecesorii lor n'au avut congruă mai mare. Așa dară din punctul de vedere al preoțimei române gr.-or. la ce e bună calificarea superioară? Căci chiar și având-o, ei nu și pot formula drepturi nici chiar la o întregire de 1600 cor., necum să mai poată reflecta la beneficiul competențelor de cvinevenal. Prima lege despre congruă a stabilit pentru preoții cu calificare inferioară jumătatea întregirii congruei, fapt în urma căruia majoritatea covârșitoare a preoțimei noastre a fost exclusă dela îndreptățirea de a beneficia de întreaga întregire a congruei.

A doua lege însă merge și mai departe, e și mai strictă decât cea dintâi, întrucât îi exclude dela îndreptățirea de a beneficia de un salariu mai mare chiar și pe preoții cu calificare superioară, dacă aceștia sunt nou-numiți, iar antecesorii lor n'au avut un salariu mai mare. Astfel de aici înainte preoții bisericii române gr.-or. chiar și dispunând de calificare superioară, numai foarte rar, în cazuri excepționale primesc o întregire de salariu până la 1600 coroane.

Acum însă a treia lege, adevărat acest proiect exclude cu totul din cadrele legii, nu numai pe preoții cu calificare inferioară, ci și pe aceia cari au calificare superioară dar n'au de prezent întregire de congruă de 1600 cor.

Și oare — ilustri magnați — pentru ce s'a luat față de noi aceste dispoziții atât de severe?

Opinia publică românească a și găsit răspuns la aceasta: de aceea, pentru că preoții năpăstuiți, excepționând pe vre-o câțiva rabini evrei, toți, până la unul sunt de naționalitate românească. Așa se vede deci, că guvernele anterioare au considerat poporul român de o masă neglijabilă, ale cărei interese pot fi desconsiderate și ignorate atunci când se fac legile.

Aș dori din suflet, ca guvernul actual, precum și guvernele viitoare, să înceteze de a ne mai trata atât de mașter, deoarece continuându-se

procedeu de până acum, ușor s'ar putea naște în opinia publică românească convingerea, că guvernele de până acuma numai atunci s'au gândit la Români, când era vorba de a-i încărea cu dări sau de a duce la luptă pe cei mai voinici fii ai lor. E nespus de trist pentru noi acest lucru. Dar eu tot mai nădăjduesc într-o schimbare spre bine a acestei stări de lucruri, și această nădejde s'a întărit tot mai mult în sufletul meu, acum când în fruntea guvernului actual a ajuns Excelența Sa contele Ștefan Tisza. Cu drept cuvânt ne putem aștepta ca înțelepciunea de bărbat de stat a d-sale, ostentivitatea de până aci precum și promisiunile d-sale să satisfacă favorabil și pe deplin pretențiunile juste ale Românilor, un popor așa de folositor patriei noastre. Și lucrul acesta e cu atât mai posibil, cu cât Românii nu pretind alt ceva, decât ca pe teritoriul iubitei noastre patrii comune, în calitate de cetățeni credincioși ai acestui stat, să și poată cultiva în libertate legea, limba și naționalitatea, cultura lor românească precum și interesele lor vitale. În această privință ei nu cer numai libertate în procedeu, ci și sprijinul statului și al guvernelor.

Paragraful 5 — precum și cele următoare — ale acestui proiect de lege conțin o restricție severă, în întelesul căreia încă și acei preoți cu calificare superioară își pierd dreptul la competența de cvinevenale, cari pe baza § ului 2, tot din acest proiect, puteau spera la aceasta. Căci ați stabilit o astfel de normă, în urma căreia congrua, plus cvinevenalele, nu poate fi mai mare, decât triplul venitului curat primit din partea respectivei comune bisericesti.

Dacă, de pildă, venitul curat, pe care-l primește un preot cu calificare superioară e de 400 cor., atunci competența de întregire din congruă face 1200 cor. și un astfel de preot nici odată nu poate ajunge să beneficieze de cvinevenale, deoarece congrua lui a ajuns deja la triplul venitului curat. Adevărat eace un paragraf în principiu îți dă, celalalt îți ia.

Întreagă baza pe care se clădește acest proiect, întreaga lui concepție e, după părerea mea, un paradox. Înaltul minister de culte și instrucțiune publică voiește să ajute materialmente pe preoți creindu-le cvinevenale prin legi. Dar, întreb eu, ilustri magnați, ce e cvinevenalul? Remunerație pentru serviciile prestate în decursul unui anumit număr de ani. Oare preoții cu calificare inferioară nu prestează și ei serviciu ani de-arândul? Nu sunt și aceștia vrednici, ca legea să le asigure și lor competența corăspunzătoare de cvinevenale? Nu sunt și aceștia vrednici ca după 5—10—15—20 de ani să aibă o leafă mai mare, decât la începutul serviciului lor? Oare acești preoți cu calificare inferioară nu simt și ei lipsurile scumpetei de azi, ca și cei cu calificare superioară, ba încă mai mult decât acești din urmă? Doar ei nu

capătă ca întregire de congruă decât numai 800 cor. Cum să trăiască astăzi cu o leafă de 800 cor. un preot căsătorit, pe care mai ales l-a dăruit Dumnezeu cu o familie numeroasă, câtă vreme ori cine știe, că conform legilor mai recent a-juse salariul unui învățător se urcă la 3200 cor. și pe lângă aceasta deosebit mai are și locuință, deși nici învățătorii n'au absolvat 8 clase medii.

Biserica română gr.-or. din patrie dorește ridicarea nivelului de pregătire a preoților săi. Dar vă rog să fiți cu considerare la aceea, că păstoria sufletelor nu e o funcție, un oficiu, ci e o chemare, o misiune de un caracter mai înalt, a cărei succes și îndeplinire nu depinde de absolvirea școlilor medii, ci de zelul apostolic, de aceea puternică convingere religioasă, care-l pătrunde pe ori care preot adevărat. Așadară în îndeplinirea chemării de preot e mai puțin determinătoare pregătirea anterioară, și astfel după părerea mea e cu totul nemotivată bifurcarea salariilor.

Apostolii lui Cristos și primii săi învățăcei n'au terminat nici o școală medie și nici vre-o academie; dar pentru aceea preoții savanți, erudiți, cu diplome de doctorat ai epocii de azi predică totuși învățăturile acestor oameni modești.

Pe lângă asta o parte însemnată a preoților români trăiește între raporturi topografice de tot specific. Partea mai mare a credincioșilor acestor preoți trăiește prin munți, în cătune, mai ales în părțile ardeleni. În astfel de localități nu prea se duc preoți cu calificare superioară, și dacă din întâmplare s'ar și afla vre'un candidat de preot cu calificare superioară, acesta în lipsa unei societăți potrivite stării sale și în urma izolării sale desăvârșite se rustifică total. În alte cazuri preotul rănduit în astfel de localități, între munți, nu și află soție de seama sa, căci fetele de o cultură superioară nu se mărită după el, îndatăce au văzut culmile munților, unde vrea să le ducă.

Între astfel de împrejurări acest biet candidat de preot e silit să se căsătorească cu vre-o fată de țaran, cinstită, dar simplă; și care va fi urmarea? Deosebirea socială între dânzii e atât de mare, încât din acest raport familiar se vor produce cele mai multe neînțelegeri familiare și nu este exclus, ca asemenea viață familiară să se termine prin catastrofă, divorțându-se cei căsătorii. Poate că și în sânul bisericii reformate din părțile ardeleni încă vor fi asemenea cazuri. Deci între asemenea împrejurări, un preot cu calificare inferioară, dar tare în credința sa religioasă, va putea face servicii mai mari, atât bisericii sale, cât și statului.

În temeiul celor expuse rog pe Excelența Sa dl ministru de culte și instrucțiune publică și în general Înaltul Guvern, ca să ridice întregirea dotațiunilor preoțesti pentru preoții tuturor confesiunilor recipiate fără privire la calificare cel puțin

până la suma de 1600 cor., și afară de asta să dea tuturor preoților, atât celor cu calificare superioară, cât și celor cu calificare inferioară, un adaus potrivit de cvinevenale. Dar și până când situațiunea financiară a statului va permite ameliorarea dotațiunii tuturor preoților, față de proiectul sub discuție, rog să binevoiiți a primi următoarea propunere concretă (citește):

„Casa magnaților remite acest proiect de lege ministerului de culte și instrucțiune publică cu îndrumarea, ca în cadrele unui nou proiect să stabilească cvinevenalele potrivite atât pentru preoții cu calificare superioară, cât și pentru cei cu calificare inferioară, și anume, exclusiv pe temeiul anilor de serviciu și fără considerare la întregirea de congruă beneficiată până aci, ori la venitul net al preoților. Intru cât însă situațiunea financiară de acum a statului încă nu ar admite uniformizarea dotațiunilor preoțești, — până la îmbunătățirea acestei situații și în consecvența legilor de congruă de până aci, — pentru preoții cu calificare inferioară să se stabilească competența de cvinevenale cel puțin în suma de 700 cor. adecă în jumătatea sumei stabilite pentru preoții cu calificare superioară“.

Vă rog, ilustrii magnați, binevoiiți a primi această propunere a mea, căci în cazul contrar mă tem, că amărăciunea și nemulțămirea observată chiar și până acum în sânul preoțiii gr-or. române se va potența și mai mult, ceea ce nu poate să fie indiferent nici din punctul de vedere al Inaltului Guvern, căci nu mai puțin decât în 1500 de preoți gr.-or. români ar crește amărăciunea și n-ar bine să fie așa.

Inaltă Casă! Este lucru notoric cunoscut, că poporul român din patrie este cel mai religios. Aceasta avem a o mulțami clerului nostru, care a muncit până acum cu calificare inferioară. Bunul Dumnezeu să ferească țara noastră de aceea, ca acești preoți să nu-și îndeplinească cu conștiințioasă chiemarea, căci atunci va slăbi viața bisericească. Și unde a slăbit religiozitatea, acolo de mult a început a slăbi și adevărata iubire de patrie. Deci primirea propunerii mele este nu numai în interesul biserice, ci și al statului“.

Progresiva înstrăinare a României de Austro-Ungaria.

De Georg Fleșariu, major c. și r. în retragere.

Prin întărirea puternică, în urma războiului din Balcani, a statelor balcanice, până aci de mică importanță, am ajuns în fața unei noue grupări de forțe a unei noue împărțiri a puterilor în statele Europei, care înseamnă pentru Rusia o întărire, pe care înainte numai cu un an nime nu o făcea de posibilă, iar pentru monarhia noastră o îndoiță slabire, fiindcă nu numai statele balcanice formează un câștig pentru Rusia, ci și Turcia, puterea armată de încredere pentru noi în Balcani, e pierdută acum pentru noi. Situațiunea aceasta rea politică e cu atât mai îngrijitoare și mai periculoasă pentru noi, cu cât e învedere, că războiul din Balcani a fost numai un mijloc pentru a junge Rusia la scopul cel mare final față de monarhia noastră.

Situațiunea de nou creată în Balcani e numai o etapă mijlocie și înseamnă o basă de operație a Rusiei, creată de nou, pentru a se putea du, după adunarea forțelor și după întărirea statelor slave balcanice, devenite acum mai mari, atacul decizător asupra Austro-Ungariei, după a cărei prăbușire și puternică împărțire a Germaniei, iar cu ea și germanismul, ceea ce e scopul final al întregii triple înțelegeri. Franța urmează acest scop final ca o politică de revanșare pentru pierderea provinciilor Eliza și Lorena, Anglia din jaluzie pentru avântul puternic pe care l-a luat puterea maritimă germană, iar Rusia din rivalitate tradițională față de monarhia noastră.

Toate acestea le-a putut vedea cel ce nu suferă de miopie politică și mai are

o schintee de patriotism în sine din întregia ținută a triplei înțelegeri, manifestată înainte și sub durata războiului din Balcani, iar dacă mai este trebuință de vreo dovadă, ea ni se oferă în telegrama țarului trimisă Sărbiei și Bulgariei, în care telegramă e proclamat în mod oficial *protectoratul rusesc și panslavismul în Balcani*.

Rusia, cu ajutorul Franței și al Angliei, a creat alianța balcanică, pe care a trimis-o în contra Turciei spre a o nimici, fiindcă existența imperiului turcesc forma o poziție puternică pentru Austro-Ungaria și pentru Germania în Balcani. România apoi, aliata prețioasă și credincioasă a acestor două state din urmă, a fost tocmai din motivul acesta ignorată sau rău tratată din partea Rusiei și a Franței, până când în conflictul ei cu Bulgaria nu a apelat la sprijinul triplei înțelegeri, fiindcă Austro-Ungaria și cu ea și Germania n'a favorizat, după cum se va arăta mai la vale, pe credincioasa ei aliată, România, ci pe — Bulgaria!

Din Macedonia autonomă, de care se legau nădejdi și care în urma poporațiunii ei și de origine neslavă putea să formeze un stâlp bun al triplei alianțe, nu s'a ales nimica în urma înfrângerii triplei înțelegeri. Iar din o Albania mare, cu anexarea teritoriilor marginase române (cuțovalaha), care ar fi format o poziție puternică în Balcani pentru noi și pentru Germania, au făcut puterile din tripla înțelegere, tocmai pentru ca să nu fie aceea ce trebuia să fie, o Albania mutilată, cu membre amputate, adecă cu detragerea orașelor frumoase albaneze și a teritoriului productiv, și era aproape să i se amputeze și capul (orașul Scutari) dacă nu făcea și tripla alianță un pas energetic și nu esopera retragerea din Scutari.

Din cele până aci spuse se vede clar și evident, că tripla înțelegere și în deosebi Rusia a avut rezultate mari în războiul din Balcani, iar Germania și în prima linie Austro-Ungaria a suferit grele înfrângeri. E o imprudență politică și e numai în defavorul propriu dacă aceste înfrângeri nu se recunosc în întregime lor, și dacă singurul succes, renunțarea dela orașul Scutari, care de altcum e numai o fază a războiului și nu stă în nici un raport cu pierderile cele mari, vine prezentat ca o învingere generală, ca o triumfăre a Austro-Ungariei asupra Rusiei, a triplei alianțe asupra triplei înțelegeri, cum de fapt s'a întâmplat și se întâmplă și astăzi din partea cea mai mare a presei, și ce e foarte regretabil, chiar și din partea unor ziare patriotice, ale căror declarațiuni au importanță mare, la noi și în străinătate, și cari nu tocmai de mult au criticat cu asprime și au condamnat politica noastră eternă.

În privința aceasta se poate vorbi apoi cu adevărat și sincer despre marelă succes al ofeciului nostru estera, anume, în privința schimbării părerii presei, în privința laudelor proprii și a împărțirii de distincțiuni. Dar toate acestea nu ajută nimica. Ajută momentan diplomațiunea noastră, dar absolut nimica situației grozav de înrăutățite în care a fost adusă monarhia. N'avem acum decât se recunoaștem pe față adevărul, că am fost *bătăuți groznic*. Facând așa vom ajuta cu mult mai mult monarhiei decât zugrăvind în mod artificial situația. Trebuie să descoperim fără cruțare toate greșelile și să căutăm să îndreptăm grabnic ce se mai poate îndrepta.

Înainte de toate trebuie să fie conștient fiecare patriot al monarhiei de primejdiile mari pe cari le ascunde situația actuală pentru monarhia noastră în cas că ar ajuta lucrurile la o răfuială cu Rusia. În locuri Turciei, care până acum ne acoperă pe deplin aripa dreaptă, astfel, că în partea aceasta nu era legată nici o frântură mică a armatei noastre, se află acum statele balcanice, cari formează o puternică forță auxiliară pentru Rusia, și cari vor reclama cel puțin patru corpuri de armată (din 16) din trupele noastre, pentru a se împedea intrarea statelor balcanice în monarhie. Iar dacă se va continua cu politica de până acum de magharisare și de volnicie în Croația și Slavonia, vom ajunge să vedem minunea, că afară de Bosnia, Herțegovina și Dalmatia, mai reclamă și în interiorul monarhiei Sarbo-Croații un corp întreg de armată pentru *susținerea ordinii*, adică pentru sprijinirea polucei maghiare. (Socoteala aceasta e evidentă din zierele Slavilor de sud).

Așa dară monarhia noastră are dușmani și în țara Sarbo-Croaților, — cari câtă vreme au fost guvernati dela Viena, nu dela Budapesta, au fost cu România și cu Germanii din Tirol împreună cei mai credincioși locuitori ai imperiului habsburgic față de tron și împărăție, și la 1848, în unire cu Românii, ca grănteri, cu femei și cu copii au apărut tronul și l'au salvat de sigura nimicire ce i-o juraseră aceia ce atunci au deștituit dinastia și au detronat pe Împăratul nostru, — iar acum sunt dați pradă magharizării forțate!

Vitorul istoriograf al monarhiei noastre va avea să stabilească, cum și de ce am

putut să se întâmple aceste lucruri astăzi neînțelese, și de unde vine această răsplată cu totul întoarsă!

Regatul României apoi, prețioasa noastră aliată, care totdeauna a stat cu credință pe partea noastră, care cu atitudinea ei ne-a făcut servicii mari și în anul 1908, cu ocaziunea anexării Bosniei, și mai ales în războiul din Balcani a mers pe dea-ntregul cu tripla alianță, fiind nedespărțită de monarhia noastră, nelintrând în alianța balcanică nici după repetute invitări: *stă astăzi cu totul nemulțumit și supărat în prima linie pe Austro-Ungaria*. Nu ne folosește nici aici ascunderea adevărului, ori ignorarea tonului iritat al României față de monarhia noastră, în credința cu totul greșită, că Românii ar fi avisat la Austro-Ungaria și că va trebui să meargă cu ea. Să se caute mai bine *motivele* cari au provocat această schimbare. E se atribute, acolo, în țară, în prima linie diplomațiiei noastre. S'a spus doară și în esposeul ministrului-prezident român *Maiorescu* (presa noastră a relăcut lucrul acesta), pe față și clar, că la început Austro-Ungaria a fost în contra micilor concesțiuni cerute de România, a fost în contra cedării Silistrei, numai pentru a face ochi dulci Bulgariei.

Prim-ministrul român spunea mai departe, că Austro-Ungaria și după aceea n-continut să năzuiască să înduce pe Români ca să renunțe la Silistra. Comentarul nu l'a făcut domnul Maiorescu dar l'ou făcut deputații, politicianii și cei dela presa României, atacând în unanimitate și în mod vehement pe Austro-Ungaria, care a fost acuzată că și-a călcat credința și a negles datorințele de aliată, cu atât mai vătos, că România, după espunerile lor, tocmai la propunerile monarhiei noastre s'a lăsat a fi determinată, ca să nu mobilizeze și să nu participe la evenimente cu arma. Prin ce apoi s'a nimicit scopul României de a-și revendica drepturile asupra Românilor din Macedonia și de a-și implini datorințele față de această poporațiune românească pentru care a cheltuit milioane spre a o vedea unită într'o Macedonia autonomă. Lipsa de acțiune din partea monarhiei noastre a îndemnat pe ministrul-prezident român *P. P. Carp* să demisioneze pe la mijlocul lui Octomvrie anul trecut și să se pronunțe în ziare foarte nefavorabil despre monarhia noastră. Iar ați bărbați de stat (români) spunea, că politica internă și externă a Austro-Ungariei stă cu totul sub curatela oligarhiei maghare, care vrea să folosească Bulgaria de cal de bătaie în contra României.

Un alt ministru, domnul *Filipescu*, a ieșit mai târziu din cabinet, tot pentru Austro-Ungaria. Și alți foști miniștri, ca *Grădișteanu*, *Arion*, și alți bărbați de stat cu multă vază, au condamnat în ședițele publice ale parlamentului, în presă și în întruniri, atitudinea diplomației noastre și asuprirea Românilor din Ungaria, ai căror conducători se aruncă în temniță, folosind cuvinte foarte aspre și făcând responsabilă Viena și pe Germanii din Austria pentru aceasta, fiindcă pe urma noii alianțe legate cu Maghiarii, ei sprijinesc politica de volnicie a acestora, pe lângă toate primejdiile mari pe cari le ascunde în sine această politică, nu numai pentru monarhie, ci și pentru Germanii, pentru că în strâmtă și Slavi și-i face de dușmani, dar înstrăinează de cătră ei și monarhie și România cu întreaga românie.

Fostul ministru Grădișteanu spunea: „Cum putea România să aștepte ajutor dela diplomațiia austriacă, atunci, când ea face numai politică maghiară cu ascuțiș în contra a tot ce e românesc? Și cumcă, durere, așa pare a fi, s'a spus și într'un prim-articol al ziarului *N. W. Journal*, în care politica noastră externă a fost criticată în mod obiectiv și foarte nimerit. Se arată, cum ofeciile noastre externe sunt orăpate în mare parte de Maghiari, a căror grijă este să lupte în contra *„primjdiei române“*, care poate să fie numai o invenție genială a lor. Așa se explică apoi și expererea prin ministerul de externe a episcopiei cu limba bisericească maghiară în părțile Ungariei de nord locuite de Români și de Ruteni, ceea ce a provocat mare amărăciune la Românii și la Rutenii din toate țările. Și s'au ridicat protest în contra acestei magharizări prin biserică, în mijlocul unei agitațiuni enorme, în demonstrațiia panslavistă aranjată în stil mare în contra monarhiei noastre în Petersburg la 6 Aprilie a. c. cum și în adunările de protestare din România, chiar și în întrunirea femeilor române din București, în care au luat cuvântul și Prelați de ai bisericii române.

E vorba de sute de mii de Ruteni, respective Români gr.-catolici, cari au ținut până acum cu credință la Roma și acum protestul, fără a fi ascultați și în contra aceluiași energie al episcopilor lor, sunt prefăcuți în Maghiari gr.-catolici, noi de tot, eliminându-se limba lor maternă de până acuma, în care se rugau, dia biserică, în preună cu cărțile lor bisericești. Spirituale sunt iritate în mod îngrijitor. Preoții și credincioșii nu vreau să se lăpede pentru a lungea această de limba lor maternă și se

împotrivesc și în faptă, astfel, că vin apoi arestați și întemnițați. Multe biserici stau goale și unii din credincioși stau gata să treacă la legea rusască, respective la ortodoxia românească.

Presa noastră (din Austria) nu știe însă nimica despre toate acestea și reproduce adevărul întors al biroului de presă maghiar, care presintă mișcarea aceasta ca un fel de esces panslavistic, respective daco-roman. Presa noastră ignorează și acuzele ridicate de deputatul *Ispovescul* în parlamentul austriac în 28 Maiu și de deputatul *Pop* în dieta maghiară, în chestia aceasta îngrijitoare, arătând ambii primejdia ce trebuie să se nască pentru imperiul din politica maghiară, care poate se vătame și sentmențele religioase ale acestor locuitori ai țării, credincioși imperiului, în zlele în cari tocmai pentru vătămarea astorfel de sentimente în Albania, din partea Muntenegreilor, aceștia din urmă au fost trași la răspundere din partea diplomației noastre, pe când favoriții ei oligarhici pot să-și permită orice.

Presa noastră retace și aceea, că 25.000 de Români au protestat în mod solemn într'o adunare ținută în Alba-Iulia în contra acestei episcopii magharizatoare și că 50 dintre conducătorii lor de frunte, cari au aranjat acest meeting de protestare, sunt acuma urmăriti de jindarmi și de autorități.

Presa noastră nu știe nimica despre faptul, pe care cu regret se-a stabilit și înțeleptul și probatul politician german *Dr. Albert Ritter* în prim articolul ziarului *„Grazzer Tagblatt“*, numărul dela 1 Iunie a. c. anume, că Silistra, cu împrejurimea de trei kilometri, cedată în fine României, a fost meritul Rusiei și al Franței, sprijiniți de Italia, care dela început până la sfârșit s'a luptat pentru înțeleptul Românilor. Do- vadă vizată pe care a făcut-o Principele *Carol*, imediat după conferența dela Petersburg, la Roma.

Cu faptele neresturnabile în mână am arătat din destul, cu inimă îndurerată patriotice, că imperiul nostru, egduut în temelile sale pe urma unei domni de volnicie ruinătoare de imperiu și de armată în curs de 45 de ani, și pe urma politiceei de magharisare fără sens a oligarhiei maghare, care formează o mare primejdie și pentru adevărata națiune maghiară și pentru statul ungar, — cu greu va mai putea conta la Românie, care a comunicat deja prin reprezentanții ei guvernelor din streinate, în mod oficios, că *și rezervă mână liberă pentru toate situațiunile și nu va mai rămânea pasivă*.

Putem deci să stergem din socotelile noastre și escelenta, brava și în războiu bine probata armată română, cu ale ei cinci corpuri, fără a putea avea în schimb nici mă ar o companie de soldați bulgari, cari se meargă cu noi în contra Rusiei. Pentru că numai minorii politici pot să creadă, că Bulgarii vor lupta cândva în contra Rusiei, care i-a eliberat din jugul turcesc. Resultatul final al politiceei noastre estere, în hiperzelul ei de a sprijini Bulgaria în contra României, pentru a o câștiga pe cea dintâi pe partea noastră, va fi pierderea României, fără a fi câștigat pe Bulgarii, pierderea armatei române, care după cele mai noue date cuprinse în escelenta broșură *„Deutschland und der nächste Krieg“*, scrisă de generalul de cavalerie *Frideric de Bernhardt*, sprijiniță de marea bogăție a țării, poate trimite astăzi pe câmpul de războiu 650.000 de oameni!

Resulta deci din toate acestea, că înainte de războiul din Balcani dispuneam de 16 corpuri proprii de armată și de 5 române, la oaltă de 21 corpuri, iar acum trebuie să ștergem 10 corpuri din socoteală. Mai e apoi și primejdia stabilită și de *Dr. Albert Ritter* în menționatul său articol de fond, anume: încercările continue ale Rusiei de a atrage România pe partea sa, în care scop tripla înțelegere promite Românilor partea de sudost a Ungariei, pe lângă o parte a Basarabiei, pe care Rusia e gata să o cedeze de bună voință!

În cursul războiului se putea ceti în zierele din Bulgaria propunerea făcută României, că se renunțe la Silistra, să se alature la Bulgaria, pentruca mai târziu cu ajutorul acesteia să iee Ardealul. Sărbia încă a făcut și face și acum asemenea propuneri României. Dar despre acestea presa noastră nu știe nimica. Ea a retăcut și importantul pasaj cu mult înțeles pentru adevărata și ne-stramutată credință a Românilor, din esposeul ministrului prezident român *Maiorescu*, că România nici pentru aceea nu s'a putut alătura la Bulgaria în războiul acesta, pentruca Bulgaria s'a fost obligat prin contract *să pună la dispozițiia Sărbiei o armată mai mare* (parem se de 150.000) *în contra Austro-Ungariei*. Și totuși diplomațiia noastră are o atitudine atât de suciță față de România, resp. față de Bulgaria, ca toată alipirea credincioasă a României la Austro-Ungaria, și cu toată respingerea tuturor ofertelor contrare intereselor monarhiei noastre! „Dacă mai luăm, — spune Ritter în articolul său amintit, — că astăzi

domnește convingerea pe acolo, că monarhia dela Danăre e coaptă pentru a fi împărțită de soarta Turciei, suntem în clar cu toate celelalte... Convingerea aceasta există în Săbia și chiar și în Rusia, căci nu de mult scria „*Novaja Wremia*” că pentru certe naționale din interiorul ei Austro-Ungaria nu mai numără nimica.

Un deputat a spus în parlamentul sârbesc, că Austro-Ungaria aparține deja muzeului istoric. România nu e încă de convingerea aceasta, în așteptarea, ca cel puțin acum, în fața esemplului admiatori, cu prăbușirea Turciei pe urma asuprii naționalităților sale, să fie rezolvată chestia de naționalitate pe bazele egale îndeplințuri a tuturor popoarelor din Ungaria, ca astfel și conaționalii ei să primească drepturile naționale și politice pe cari le are și cel de pe urmă Bosnia în plină măsură, cu toate că n'a contribuit încă cu nimica la susținerea imperiului. Iar dacă nu se întâmplă aceasta și nu se pune capăt cât mai curând sistemului de corupție, — așa spun toate ziarurile române, — *Rusia poate să-și ajungă scopul*, căci năzuințele ei atractive față de România, sprijinite de acțiunea respingătoare față de România din Ungaria, va fi încoronată de succes. În cazul acesta apoi alte 5—6 corpuri de armată ne vor trebui pentru România, și noi rămânem cu 5 corpuri pentru lupta decisivă ce o vom purta cu cele 41 corpuri de armată ale Rusiei. Iar Germania, care va avea la spate o armată franceză de asemenea mărime, abstrăgând dela amenințările din stanga ale Argiei, ce va putea să ne dea din cele 25 corpuri ale ei? Resultatul e clar de pe acum, și sîfel, că putem să fim mulțumitori pentru el ofițierilor esterne maghiare și acestora, pentru cari a fost de mai mare pret susținerea oligarhiei maghiare decât considerările privitoare la existența monarhiei.

În România se miră oamenii, că în Ungaria se continuă cu faimosul sistem de guvernare. În Săbia și Rusia însă se bucură oamenii pentru aceasta, fiindcă e apă pe moara lor. „Politica de maghiarizare și cetele naționale din Austro-Ungaria, — spune un ziar românesc, — sunt întăriri interne pentru contrarii monarhiei”... De ce nu se preface în fortăreață puternică de mulțumire și de egală îndeplințire, în contra cărora zadarnic ar lua lupta oricare dușman puternic?... De ce lășăm se vulnereze glorioasa monarhie din atâtea rane, câte națiuni are, când pentru toate aceste răni, chiar și pentru rana principală, — chestia ungară, — este leac, simplu, ieftin, care vindecă grabnic și durabil: *dreptatea?*

Din Austria.

Nemulțumiri pentru înstrăinarea României dela alianța triplă.

Viena, 28 Iunie n.

Ziarul „*Die Zeit*” din Viena, organ de opoziție contra politicii externe a monarhiei austro-ungare, atât sub contele Aehrenthal decedat acum un an, cât și sub urmașul său contele Berchtold, publică în numărul său de Joi la loc de frunte un articol în care arată, că între toate urmările nefaste ale politicii externe așa cum se face acum în palatul de pe Ballhausplatz, cea mai gravă este înstrăinarea României.

„Am pierdut pe acest unic prieten credincios ce am avut în Balcani”, scrie distincțios organ de publicitate din Viena. „România, pe care nu ni-a putut-o smulge chiar nici tratamentul vamal nefavorabil din partea guvernului nostru agrar, România e decepționată de noi și se îndepărtează de către noastre, fără a vorbi mult, fără a rezona lung, cu o hotărâre firmă și care pare a fi liberă de orice urmă a reporturilor de odioasă.

La începutul războiului balcanic România era cu deplină încredere pe partea noastră și urma politica noastră tocmai așa, ca și când ar constitui o parte a monarhiei. Noi am fost pasivi, deci și România a rămas pasivă. Noi așteptam o înfrângere a aliaților, România nu putea nici ea să bănuiește cealaltă posibilitate. Noi am neglijat a ne anunța la țările balcanice pretențiile noastre și a cere oarecare contravalori pentru neutralitatea noastră, Românii așemenea a omis de a face un pas pentru asigurarea intereselor sale în cazul dacă înving aliații. România a mers consecvent chiar mai departe: la plămădirea uniunii balcanice regatul român a fost invitat să participe, dar a refuzat, având aceeași convingere ca ai noștri în Viena, că uniunea balcanică va fi un fat mort. România a stat mai fidel în suita Austriei, decât cum a stat Serbia în a Rusiei. Rezultatele neașteptate ale războiului balcanic au sguduit convingerea României, că pentru ea nimic nu poate fi mai avantajos decât a rămâne în apele monarhiei austro-ungare. Diplomazia noastră a îndurată eșec după eșec și și-a pierdut întreg nimbul înaintea Europei, mai ales însă înaintea României, care începe a se considera ca o victimă a politicii austro-ungare gre-

site. Românii regretară, că nu și-au asigurat o parte din pradă ca preț al neutralității ce au observat, și grăbiră a-și anunța acum cererile după compensația din partea Bulgariei. Contele Berchtold declară atunci în delegații că diplomația, austro-ungară va păși cu toată energia pentru pretensiunile României, generalul Conrad von Hötendorf va trimis cu un autograf al împăratului către regele Carol, și Românii se liniștiră un pic. România începe negocierile cu Bulgaria. Dar de atunci se observă că politica contelui Berchtold e plină de contradicții: din dușmănie contra Serbiei el îi flatează pe Bulgari și nu culează a păși cu energia necesară contra lor pentru interesele românești. Pertractările se trăgărează, e iminent războiul între România și Bulgaria, până se amesteacă Rusia și invită adversarii la o conferență la Petersburg, unde în sfârșit Bulgarii fură constrânși a ceda României Silistra: nu mult, totuși ceva.

Urmează cearta între Serbia și Bulgaria, și României i se oferi prilej să bage de seamă că contele Berchtold se interpușe pentru Bulgaria cu căldură incomparabil mai mare, decât la timpul său pentru România, deși Bulgaria în convenția sa secretă cu Serbia se obligase la un război de defensivă și de ofensivă contra Austro-Ungariei, în timp ce loialitatea României față de monarhia austro-ungară a fost totdeauna absolut ireproșabilă și perfectă.

Așfel, România, contrar cu simpatiile personale ale regelui, a început de a mai fi austrofiliă. Astăzi ea nu înclină încă spre Rusia, dar hotărât pe partea Serbiei și Greciei, fiind interesul ei a le sprijini contra năzuințelor de hegemonie ale Bulgariei. Dacă ar fi ajuns la război între Bulgaria și Serbia, România ar fi intervenit activ și ar fi făcut cauză comună cu Serbia, în timp ce noi am fi stat de partea cealaltă, la spatele Bulgariei.

Așfel, — constată autorul, — am pierdut România fără a fi câștigat Bulgaria. Dar ne a câștigat Bulgaria pe noi și va profita încă în urma noastră. Ceace ni-a rămas, este contele Berchtold”.

În același înțeles publică și ziarul „*N. V. Tagblatt*” un articol în numărul său de Vineri, și organul social-democrat „*Arbeiter Zeitung*” în numărul de azi. Natural, căci problema aceasta e vitală pentru viitorul monarhiei.

C. Nedelcu.

Crearea lumii.

De Dr. I. Broșu.

(Urmare).

Mituri polinezeice.

La Polinezi sîflăm mai multe pături de mituri cosmogonice. După una din aceste legende, Tangaloa zeul primordial și cel mai suprem al ceriului, a născut pe toți zeii cu nevasta sa Papa (pământul), dela cari derivă apoi luna și stelele, marea și vânturile și la urmă oamenii. După o altă legendă a trăit Dumnezeu la început închis într-o scoică sau într'un ou, și spargându-l s'a făcut din cele două coji cerul și pământul, iar din sudoarea ce i-a curs la acest lucru, marea. Sau după o altă legendă, trăiau numai zeii în ceriu, fiind sub ei numai mare și pământ din ceriu jos, care s'a schimbat apoi în insula Tonga și s'a marit tot mai tare. Sau pescui el pământul cu o undiță și l scoase afară din adâncul mării, dar când a ieșit pe jumătate, s'a rupt sfoara, așa încât au rămas afară din mare numai câteva piscuri, și anume insulele polinezeice. — O altă legendă de origine mai târzie se află la tribul Maori și anume: Ceriul și pământul au fost împreunați în decurs de mii de ani așa de tare unul lângă altul, încât totul zăcea îngropat în întunec. Atunci se hotărâră copiii lor a-i desparti, fapt care îl îndeplini zeul pădurilor prin aceea, că se apăsă împotriva pământului și se întinse către ceriu. Acum se făcu lumină și se născură copiii ceriului și-ai pământului...

„Însă ceriul și pământul deplăng în ne-gură și în rouă încă, această despartire a lor, cu lacrimi”. (Pfeleider, Religionsphilosophie II, p. 325) Oamenii sunt considerați în aceste mituri adeseori, ca niște ființe cerești, iatăcite din locuința zeilor. În aceste povestiri găsim o întreagă bogăție de fantazie naivă. Fenurile fenomene naturale ca de pildă: înălțarea insulelor din apă sau contemplarea ceriului, care posedă înfașșarea unei scoici sau a unei jumătăți de ou, sunt redade și țesute la un loc în povestiri simple. Dumnezeu și lumea însă, nu sunt despartiți unul de altul, ci sunt la un loc. Numai singur omul își are o origine mai superioară dumnezeiască.

Mituri germanice.

Legendele germanice despre crearea lumii, ce ni le-a păstrat epopeia numită „*Edda*”, și-au primit coloritul sub influența climei nordice. Semnurile nord-germanice au simțit contrastul dintre zona rece de nord și zona ferbinte de sud, au simțit puterea conducătoare de viață a căldurii țâ-

rilor sudice și a frigului amorțitor al nordului. În „*Edda*” aflăm mai multe mituri ce seamănă unele cu altele.

„Olin-oară a fost epoca, când toate încă nu erau, Nici nisip, nici mare, nici valuri sărate, Nu era nici pământul, nici ceriul deasupra, Genună căscată și iarbă niciării”.

Înainte de pământ a fost creat „*Niflheim*” (Nebelheim), loc rece și întunecos. Înainte de Niflheim“ exista în sud o lume numită „*Muspelheim*”, o lume ferbinte și luminoasă, plină de flăcări și arzătoare. Văpaia sudului s'a întâlnit la un loc cu gheața nordului. Atunci se produse în gheața ce se topea, viață, și se născu uriașul „*Imir*”. Tot din gheața ce se topea s'a făcut și „*Audhumla*”, vaca ce-a lins blocurile sărate de gheață, așa încât s'a născut un om cu numele Buri. Fiul acestuia, Bør, naște alți trei fii pe Odhin, pe Wili și pe We, stăpânitorii lumii. Aceștia au ucis pe uriașul Imir și au format din membrele sale universul:

„Din carnea lui Imir s'a creat pământul, Din sudoarea lui, marea, Din oasele lui munții, din părul lui pomii, Din țesta lui ceriul, Din sprâncenele lui Ase binefăcătoare au făcut Pe Midgard, fiilor oamenilor; Dar din creierul său s'au creiat Toți norii sălbatici”.

Apoi fiii lui Bør așlară pe țermuri doi pomi, și făcură din ei oameni. Odhin le dădu spirit și viață, Wili minte și mișcare, iar We față, grai, auz și văz. Ca locuință fu destinat neamului omenesc locul Midgard (Mittelgarten, adecă locul de mijloc între Sud și Nord), zeii însă își zidiră palatul lor în Asgard.

Mai pe scurt și mai simplu de cât această legendă detaliată, aflăm crearea lumii în următoarele versuri:

„Odin-oară era epoca, în care trăia Imir, Nu era nici nisip, nici mare, nici valuri sărate, Nu era nici pământul, nici deasupra cerul; Genună căscată, și iarbă niciării.

Până când fiii lui Bør au ridicat globurile, Ei, cari au creat pe puternicul Midgard; Soarele sudului lui peste stânci, Și pe fund inverzi aiu verde”.

Părerea, că la crearea universului s'a folosit ca materie corpul unui om despicat în două, o vom afla în miturile babilonice și indice. Determinarea stării haotice de la început prin negațiuni („nici nisip, nici mare, nici valuri sărate, nici pământ nu era, nici sus cerul”) o aflăm cam tot în felul acesta în mitul al doilea ebraic despre crearea lumii, (I Moisi 2: „încă nu era crâng pe suprafața pământului și în încolțire nici o plantă pe câmp... și nu era nici un om, pentru a lucra pământul”), în cel babilonic („când deasupra nu era numit încă cerul, iar jos pământul nu purta încă nici o numire”) și într'o poezie indică („atunci nu era ființă și nu era nici neființă; nu era imperiul văzduhului și nici deasupra cerul”). Din faptul acesta pare a fi evident, că pentru descrierea stării dela început, sau a chaosului, sau a existenței primordiale, autorului i-a venit mai ușor a întrebuițua negațiuni, decât afirmații directe și pozitive. Totasemenea și celebrul poet latin Ovidius (43 a. Cr. — 17 d. Cr.) în cunoscuta sa descriere a chaosului, se folosește mai adeseori de negații, de cât de afirmații pozitive... (Metamorfosele I. v. 10—20)

(Va urma).

NOUȚĂȚI.

Dela „Asociațiune”. Ședința plenară ordinară a secțiunilor științifice literare ale „Asociațiunii” e convocată pe Luni 1/14 Iulie a. a. orele 10 înainte de ameză, la Sibiu. Programul e următorul: Deschiderea ședinței; raportul secretarului literar; stabilirea ordinii de zi. După ameză ședințele singuraticelelor secțiuni.

Rescumpărare. P. C. Sa, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, director seminarial, și-a rescumpărat felițările de ziua numelui, dăruid pentru ajutorarea copiilor săraci dela școala de aplicație a institutului teologic pedagogic arhidiecezan suma de 20 coroane.

Din comitatul Sibiului. O deputațiune numeroasă de Români și Sași esmisă din partea comunelor cercului pretorial al Cisnădiei s'a prezentat în 26 Iunie n. e. în audiență la noul ministru de interne dl Sándor Iános, solicitând aprobarea conclusiei adunării municipale referitor la mutarea sediului pretorial din Cisnădie în orașul Sibiu. Dorințele cercului pretorial le-a tălmăcit înaintea dlui ministru parohul nostru din Boița dl Ioan Druhora. Ministrul a promis, că va satisface dorințele cercului pretorial cu cea mai mare bunăvoință. Să dea Dumnezeu ca așa să fie.

† Ioan Ursu de Margina, inginer asistent în Sibiu, a decedat Marți în 1 Iulie n, în etate de 55 ani și va fi înmormântat Ji, în 3 Iulie n. din casa rece a cimiteriului central. Od hnească în pace.

Jubileu. O deputație a ofițierilor de dragoni nr. 11 a sosit Sămbătă din Brünn la Viena și a fost primită ziua următoare la Schöbrunn în audiență. Monarhul este proprietarul numelui regiment de 70 de ani, și din acest prilej deputațiunea ad. ce felițări Maiestății Sale. Regimentul primise în anul 1843 numele de „Colonelul Arhiduce Francisc Iosif”.

In atențiunea profesorilor noștri.

Reg pe toți domnii profesori, cari, prin circulara dela 2/15 Maiu a. c. a secției școlare a „Asociațiunii”, au fost convocați la ședința din 30 Iunie (13 Iulie) a acesteia, să binevoiască a-și anunța subsemnatului participarea, pentru a putea lua măsurile necesare de găzduire. Dr. O. nisifor Ghibu, referentul secției școlare, Sibiu, Str. Șaguna 8.

Examene. Cursul de științe comerciale pentru femei, ce se ține în Sibiu, a avut examene în 23 și 24 Iunie. Cursul a fost cercetat de 70 de eleve. Din aceste au obținut nota *eminent* 15, *bine* 37, *suficient* 11 eleve. La examenul de corectură în Septembrie se admit 4 eleve, ear 3 au să repeteze cursul. Școala aceasta sibiiană împlinește acum 15 ani de existență.

Respectarea autonomiei noastre bisericesti. Dl Eugen Popescu, de prezent, învătător-director al școlii noastre din Avrig, a fost făcut arătare la organele administrative contra comunei bisericesti din Boița, unde a funcționat mai nainte ca învățator, că nu și-a primit emolumentele pentru școala economică de repetițiune. Comisiunea administrativă a luat în considerare plânsoarea numelui învățator și a condamnat comuna bisericescă la solvirea pretenziunii reclamate din partea aceluia. În urma apelațiunii comunei amintite, ministrul de culte și instrucțiune publică a anulat hotărârărea comisiunii administrative, obligând pe numitul învățator și la suportarea speselor, din motivul, că: numitul învățator în cesțiunea sa de controversă cu comuna bisericescă susținătoare de școală înainte de a cere intervențiunea organelor administrative, *amendurat dispozițiilor noastre constituționale, trebuia să se adreseze forurilor noastre bisericesti*. Să fie de învățatură învățătorilor noștri confesionali, cari se fac a-și uita de autonomia noastră bisericescă!

Faptă îndrăzneată. Aviatoarea Miss Tilly Broadwick din Los Angeles a săvârșit o îndrăzneată faptă. S'a ridicat pe un aeroplan la o înălțime de o mie de metri și a sărit din aparat cu ajutorul unei umbrelor anume construite. Curajoasă Miss a izbutit în adevăr să ajungă nevătămată la pământ.

Filantropie. Regele Victor Emanuel al Italiei are o mulțime de castele, care înainte de unirea Italiei formau proprietatea micelor state italiene. Clădirile acestea superbe, în urma hotărării regale, se vor instala în formă de institute filantropice: spitale, muzee ș. a. Fapta produce mare entuziasm în Italia.

Pedeapsa cu moarte. Din Viena se anunță, că în casa seniorilor, cu ocazia revizuirii codului penal, s'a vorbit și despre chestiunea stingerii pedepsei cu moarte. Raportorul Lammasch, în numele comisiunii, a declarat, că pedepsirea cu moarte, având efectul cel mai intimidător asupra oamenilor, nu poate să fie desființată.

Căsătoria funcționarelor de poștă. Regele Italiei a subscris de curând un decret, care permite femeilor curate la telefon să se căsătorească. În prima zi, când s'a publicat decretul, trei sute de fete au cerut permișiunea de căsătorie. Toate cererile s'au încuviințat.

Anticități. Vechiul oraș roman Aquincum se află, cum se știe, în hotarul Budei vechi. O parte din ruinele sale s'au scos la lumină mai demult. Acum se clădește în apropierea sa o fabrică de gaz; cu acest prilej s'au găsit earăși o serie întreagă de rămășițe romane: statue, pietri cioplite, arme, unelte de război, vase de bronz și și de cărămidă. Obiectele aflate se păstrează în muzeul Aquincum, care este vizitat de mulți străini sosiți în capitală. Tinerimea școlară, condusă de profesorii de istorie, a cercetat adeseori celebrele anticități ale orașului roman.

Nr. 410/1913.

(143) 1-3

Internatul școlilor medii gr. or. române din Brașov.

În internatul școlilor medii gr. or. române din Brașov se primesc elevii școlilor românești (gimnaziu, reale, comerciale) din Brașov.

Clădirea e impozantă, aproape de școală și are: a) sale spațioase și luminoase de dormit (cu paturi de fier, cu somieră de și saltea), b) sale luminoase de studiu, c) sale separate de mâncare (sofagerii), d) coridoare spațioase, închise, luminoase și încălzite, e) conduct de apă (din izvoare de munte), f) local propriu de baie cu dușuri, g) încălzire centrală (calorifer) h) infirmerie (spital) în grădină, i) grădină mare cu pomi, l) cât mai curând: lumină electrică. Elevii internatului vor avea: a) hrană bună, variată și igienică, b) control la prepararea lecțiilor, c) baie, d) tratament medical, e) supraveghere, lăsându-li-se însă peste zi și libertatea cuvenită.

Internatul e proprietatea școlilor și bucătăria se conduce în regie proprie.

Taxa de elev e 700 cor. pe an și se plătește în patru rate anticipate, eventual și lunar.

Condițiile de primire. Cererea de primire se va da până în 15 Iulie v. și va fi însoțită de următoarele acte: 1. ultimul testimoniu școlar, 2. acte de naștere, 3. act de revaccinare (numai pt. elevii claselor I—IV, gimn. și reale), 4. atestat medical, că elevul e sănătos, 5. declarațiune legală, că părinții se supun normelor cuprinse în regulamentul internatului și admit în caz de proces competența judecătorească din Brașov.

Fiecare elev va aduce cu sine: 6 cămăși de zi, 4 cămăși de noapte, pantalonii de baie, 6 ismene, 12 batiste, 12 părechi de ciorapi, 6 ștergare, 3 cearceafuri de pat, 1 plapomă cu nasturi, 3 cearceafuri de plapomă cu găuri pentru nasturi, 1 pernă de cap, 3 fețe de pernă, perie de cap, de dinți, de haine, peptene des și rar, săpun, 2 părechi de ghete, 4 șervete de masă, chipiul și uniforma obligată la școlile noastre din Brașov.

Toate aceste lucruri trebuie consemnate într'un inventar, scris în 2 exemplare.

Părinții vor însemna cu arnieu roșu rufe și hainele, cosând pe ele numărul, ce se va da din internat deodată cu răspunsul de primire. Rufe defectuoase (sdrențuite) nu se primesc.

Pentru asigurarea locului în internat se cere plățile momentane a taxei pe una sau mai multe luni. Orice epistole precum și banii se vor trimite la adresa: Ioan Petrovici, profesor la gimnaziul gr. or. român din Brașov (Brașov), care va da toate informațiunile și deslușirile necesare.

Ca să nu fie nimenea expus de a fi refuzat în momentul ultim, e bine ca cererea de primire, sau cel puțin de prenotare, să se trimită cât mai curând!

Brașov, Iunie 1913.

Pentru direcțiunea internatului:

Ioan Petrovici,
profesor.

(Strada Prundului — Porond u. Nr. 39).

Nr. 315/1913.

(139) 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala rom. ortodoxă din Ighiu se scrie concurs cu termen de 30 zile dela această primă publicare.

Salarul: 1000 cor. solvit anticipativ în rate lunare din casa bisericii; cvartir (3 odăi și culină) în edificiul școlii și grădina.

Cei ce doresc a ocupa postul să-și înainteze cererile însoțite de toate documentele necesare la subsemnatul oficiu în termenul sus indicat notându-se că vor fi preferenți candidații cu cvificațiune superioară și cei buni cântăreți, în deosebi pentru că alesul învățător va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cântăreț în și afară de biserică, pentru care serviciu i-se va da în folosință 1 jug de pământ arător, iar pentru formarea de cor, — ceea ce însă se pretinde dela cel ales — va primi o deosebită remunerațiune din fondul existent spre acest scop.

Urcarea și respective adausurile la salariu — dictate de cea mai nouă lege școlară (art. XVI din 1913) se vor face tot dela biserică însă numai cu considerarea serviciului îndeplinit la această școală.

Dela concurenții se mai cere a se prezenta, înainte de alegere, la biserică, pentru a-și arăta destoinicia în cântări și a se face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, 13 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiterial rom. ortodox al tractului Alba Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători în comunele bisericesti mai jos însemnate din protopresbiteratul „Cetatea de peatră“, se se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Costeni**, cu salariu de: 300 cor. dela comuna bisericească și 700 cor. ajutor de stat; 20 cor. relut de grădina și cvartir în natură.

2. **Curtuișul-mic**, cu salariu de: 200 cor. dela comuna bisericească, 100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arh., și 700 cor. ajutor cerut dela stat; grădina și cvartir corespunzător în natură.

3. **Vima mare**, cu salariu de: 600 cor. dela comuna bisericească și 400 cor. ajutor de stat, ce va cere pe baza documentelor celui ales; cvartir în edificiul școlii și grădina în natură.

Concursurile înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar concurenții să se prezinte în comună spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Lăpușul-ung, (Magyarlăpos), 15/28 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român al tractului „Cetatea-de-peatră“ în conțelegere cu comitetele parohiale.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 371/1913

(136) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător din comuna **Icelandul-mare**, protopresbiteratul Murăș Oșorhei, pe baza ordinului consistorial din 22 Mai a. c. Nr. 6319 școl. se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

I. Salar fundamental 1000 cor., solvibil: 400 coroane din repartiție dela popor, 400 cor. din lada bisericii, 200 cor. ajutor dela consistoriu.

II. Cuartir corespunzător în edificiul școlii.

III. 1/4 jugăr grădina.

După intrarea în valoare și respective punerea în aplicare a art. de lege XVI din 1913, salarisarea învățătorului se va îndeplini prescrierilor aueluia. — Lângă alte datorințe impuse prin lege și regulamentele în vigoare, alesul și respective institutul învățător la acest post i se impune ca datorință a conduce elevii la serviciile divine din biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice și în de cursul ferierilor mari, și a forma un cor bisericesc cu tinerețea adultă.

Petițiile concursuale înzestrate cu documentele necesare să se aștearnă subscrisu-ului oficiu protopopesic în termenul deschis. Fără înainte de alegere cu 8 zile concu ești au a se prezenta în comună spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Murăș-Oșorheiu, la 10/23 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. rom. al Murăș Oșorheului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 603/1913 prot.

(137) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. or. română din **Ighisdorful-românesc**, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare apărută în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. din repartiție pe popor, iar restul, precum și cvinevenalele sau cerut dela stat.

2. Cuartir constător din 2 odăi, o bucatărie și cămară.

Învățătorul, care va fi ales, va fi dator să țină strana la utrenie și vecernie în biserică, iar la sf. liturghie să cânte regulat cu copiii fără altă remunerație și să propună atât în școala de toate zilele, cât și în cea de repetiție religia și să cultive grădina de pomări.

Învățătorul, care va dovedi și cvificațiune muzicală pentru instruirea și conduce rea unui cor bisericesc, va fi preferit și separat rebonificat.

Concurenții sunt datori să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile de concurs înscrise cu estras de botez, atestat despre studiile premergătoare, absolutor pedagogic și diplomă de învățător, eventual

și alte documente recomandatoare, să le trimită la oficiul protopresbiterial al tractului Agnita (Szentagota).

Agnita, 12 Iunie 1913.

În înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Apa minerală naturală

„HEBE“ din Sângeorgiul-român.

Această apă minerală alcalină muratică bogat în acid carbonic natural se întrebuintează cu strălucite succese de vindecare:

a) la boale acute și cronice de stomac și intestine;

b) la dispesie nervoasă;

c) la boalele cronice de ficat, fiere, splină și rărunchi;

d) la rachitism, osteomelită, osteoporoză;

e) la catarrh de beșică și rărunchi;

f) la haemorrhoidă;

g) la boalele catarrhale de laringe și plămâni;

Ca apă de masă are un gust plăcut și amestecată în egală cantitate nu colorează vinul. E un bun mijloc profilactic contra epidemiilor.

Aceași apă minerală are aceeași eficacitate ca apele min rale din Vichy, Fachingen, Gleichenberg, Bilin, din Mátnáz, B.kszár.

Prețul apei per litru 24 filleri, — sticlele goale se socotesc cu 16 filleri și tot așa să reprimse.

Depozit general pentru Sibii și jur la băciana

(142) 1-

N. ONIȚIU, Sibii.

Un tinăr

din familie bună, absolvent de 3 sau 4 clase gimnasiale, reale sau civile află loc de practicant la firma **Ioan Comșa & fiu, Săliște (Szelesty, Szeben m.)** (135) 3-3

Aviz.

☛ Să sprijinim arta română. ☚

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibii, m'am stabilit în comuna mea Agărbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiuri — tot felii de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,

pictor bisericesc.

(Agărbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 82-

◆◆◆◆◆
„ALBINA“, inst. de cred și econ., în Sibii.

A XXVI-a tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 5% în fl. a'e Inst. de credit și de econ. „Albina“ a urmat în 27 Iunie 1913 în prezența domnului notar public regeș Gavril Zăgoni, a doi membri din conștiința de administrațiune și a comitetului de supraveghiere al institutului. S'au tras în valoare totală de florini 25,000 următorii numeri:

à Fl. 500 Nr.: 2, 97, 126, 159, 218, 291, 313, 462, 483, 492, 679, 721, 778, 1020, 1043, 1080.

à Fl. 1000 Nr.: 4, 19, 38, 73, 79, 108, 138, 175, 235, 286, 310, 324, 482, 553, 711, 734, 809.

A V-a tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 4 1/2%. S'au tras în valoare totală de cor. 40,000 următorii numeri:

à K 500 Nr.: 21, 28, 58, 62, 74, 137.

à K 1000 Nr.: 50, 166, 181, 297, 322.

à K 2000 Nr.: 92, 108, 239, 249, 268, 292, 313, 374, 435, 493, 605, 630, 916, 922, 984, 1098.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1914 aceste scrisuri fonciare se răscumpără la cassa institutului în Sibii, la Filialele sale în Brașov, Elisabtopole, Lugoș, Mediaș și Murăș Oșorheiu, la K. k. priv. Bank & Wechselstuben-Actien Gesellschaft „Mercur“, și la Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu în Viena; la Ungarische Escompte-und Wechsler-Bank și la Pester Ungarische Commercial-Bank în Budapesta, precum și la Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit Anstalt für Handel und Gewerbe in Triest, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; fusă se pot răscumpără și mai nainte oricând prin escomptare, sau se pot schimbă cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu 1 Ianuarie 1914 înceată în'eresele lor mai departe, și cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare ieșite la sorți la tragerile de mai nainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

de 5%:	à Fl. 500 Nr.:	77 111, 116, 131, 136, 225, 478, 484, 490, 673, 675, 1115.
		1911 1911 1911 1911 1911

à Fl. 1000 Nr.: 87, 349, 563, 788.

de 4 1/2%: à K 500 Nr.: 118, 133.

à K 1000 Nr.: 3, 6, 26, 29, 191, 224, 310.

à K 2000 Nr.: 358 362, 371, 577, 612, 692, 693, 716, 865, 878, 885, 930, 940.

(144) 1-1

Direcțiunea.

Săpunul Steckenpferd din lapte de crin

de Bergmann și Comp. Tetschen a/Elbe rămâne și va fi neîntrecut în efectul său contra linturilor, precum și indispensabil pentru îngrijirea rațională a frumetei și pielei, ce prin scrisorile de mulțumită zilnic intrate necondiționat se confirmă, à 80 de bani bucată se află în farmacia, drogherii și parfumerii etc. Asemenea e minunat aprobată Crema de crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame, în tuburi à 70 fil. se află pretutindeni. (48) 18-40

◆◆◆◆◆
La **Librăria arhidiecezană, Sibii**, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, culoare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceeași și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiași legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiași legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimată evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**